

## MERRE TOVÁBB, GAZDASÁGSTATISZTIKA?

### BESZÉLGETÉS HÜTTL ANTÓNIAVAL A GAZDASÁGSTATISZTIKÁRÓL ÉS ANNAK OKTATÁSÁRÓL

*Hüttl Antónia 62 éves, 1964 és 1969 között a MKKE Terv-matematika szakát végezte. Ezt követően az Országos Tervhivatalban és annak tudományos kutatóintézetében, a Tervgazdasági Intézetben dolgozott 1990-ig, ahol elsősorban vállalati viselkedési modellekkel foglalkozott. 1990-től 1996-ig a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) Nemzeti Számlák Főosztályát vezette, majd két évig a Miniszterelnöki Hivatalban (MEH) főtanácsadóként makrogazdasági elemzéseket végzett. 1998-ban kinevezték a KSH gazdaságstatisztikai elnökhelyettesévé, majd 2000-től a KOPINT tanácsadójaként dolgozik, ahol munkája továbbra is szorosan kötődik a gazdaságstatisztikához. A BKE-n 2003 és 2006 között a Gazdaságstatisztika c. tárgyat oktatta külső óraadóként. 2004-ben Vita Lászlóval közösen készítették el a Gazdaságstatisztika c. egyetemi jegyzetet, ami az utóbbi 20 év egyik legjelentősebb magyar nyelvű átfogó gazdaságstatisztikai munkája volt. 2006-ban a Corvinus Egyetem magántanárává nevezték ki. Jelenleg csak néhány előadás tartásával vesz részt a gazdaságstatisztika oktatásában, de szakmai kapcsolata a Statisztika Tanszékkel megmaradt. Hüttl Antóniával a gazdaságstatisztika aktuális kérdéseiről és természetesen annak egyetemi oktatásáról beszélgettünk. A tegező stílust az interjúalany és az interjú készítője közötti évtizedes kollegiális viszony indokolja.*

*Amikor egyetemi hallgató korodban először találkoztál a gazdaságstatisztikával, úgy tudom, nem ragadott meg a tárgy.*

Ez bizony így van. Amikor konfrontálódtam azzal a szemlélettel, ahogy a gazdaságstatisztika-oktatás elsősorban a mutatószámok bemutatásával, esetleges részletek megtanításával foglalkozik, úgy gondoltam, nem ez az, ami engem leköt. Az egyetem-től általánosabb, megalapozott ismereteket, elméleti felkészítést vártam, ezért akkor nem gondoltam volna, hogy a gazdaságstatisztika valaha szakmai pályám fontos részévé válik.

*A gazdaságstatisztika azután persze sokat változott. A rendszerváltás – és ezt valahogy kevésbé szokták hangsúlyozni – nagy megújulást hozott ezen a területen is, hiszen a nemzetközi szintű gazdasági és intézményi integrálódás alapvetően megváltoztatta a gazdaságstatisztika feladatát is.*

Igen, a változás több területen igen látványos volt: például a gazdálkodó egységek számának robbanásszerűen növekedése egészen más hozzáállást, más módszereket igényelt az adatgyűjtés, az adatfeldolgozás és az adatközlés terén. A másik lényeges kihívást a statisztikai metodikában a nemzetközi módszertani szabványokhoz való alkalmazkodás jelentette, ennek részeként a nemzeti számlák terén a korábbi MPS-rendszerrel az SNA-ra való áttérés. Mint ismeretes az MPS- (*Material Production System*) rendszert, amely a tervgazdaságnak az anyagi/nem anyagi termelést és fogyasztást élesen megkülönböztető elszámolási rendszere volt, felváltotta a

piacgazdaság átfogóbb és világszinten elfogadott elszámolási-statisztikai rendszere, az SNA (*System of National Accounts*). Magyarországon ugyan már a rendszerváltást megelőzően is összeállították az SNA-vel összehasonlítható mutatószámokat, és ez egyrészt hozzájárult ahhoz, hogy Magyarország a rendszerváltást megelőzően statisztikai szempontból valóban a híd szerepét tudta betölteni a két tábor között, másrészt meggyorsította számunkra az átállást az új rendszerre. Bár kétségtelen, hogy egy meglévő rendszer átalakítása sokszor nehezebb, mint egy teljesen új kiépítése, ahogy ezt a környezetünkben néhány ország statisztikai szolgálatának példája mutatja.

*Te ebben az időben kezdted komolyan érdeklődni a gazdaságstatisztika iránt?*

Már korábbi kutatásaim során felismertem, mennyire fontos a statisztikai adatok minősége a gazdasági elemzésekben, de valóban, a magyar nemzeti számlarendszer átalakításának a lehetősége döntő szempont volt abban, hogy tevékeny szerepet vállaljak a gazdaságstatisztika fejlesztésében.

*...és ekkor kerültél a KSH Nemzeti Számlák főosztályának élére, azaz a statisztika átállását segítő munka közepébe.*

Ez persze nem volt minden előzmény nélkül. Az ezt megelőző években intenzíven foglalkoztam a nemzeti számlák elméletével, azzal, hogyan lehet a nemzeti számlákat levezetni a közgazdaság-elmélet fogalmaiból, kategóriáiból, összefüggéseiből. A nemzeti számlákra mint elméleti konstrukcióra tekintettem, ami, úgy gondolom, szükséges volt ahhoz, hogy megértsem az elveket, és a későbbiekben aktív szerepet tudjak vállalni magyarországi adaptálásukban és fejlesztésükben.

*A nemzeti számlák szoros összefüggésben vannak a globalizálódó és bizonyos elemeiben standardizálódó világunkkal, sőt mintegy annak termékei.*

A globalizálódó világban természetesen a statisztika számára is kötelező az egységes szemlélet, egységes keretrendszer, összehasonlítható mutatószámok alkalmazása. Korábban, a kilencvenes évek elején még úgy gondoltuk, hogy a nemzeti sajátosságok jobban tükröződhetnek a statisztikai munkában. Sokan úgy gondolták, hogy az általunk kidolgozott módszertan alkalmas lehet hosszú távon is, komolyan hittek abban, hogy a nemzeti statisztikai hivatalok mozgástere jóval nagyobb lesz. Az EU-csatlakozás kapcsán, és persze azóta egyre inkább nyilvánvalóvá válik, hogy ez illúzió. Az EU saját számlarendszerének (ESA) kötelező alkalmazásával elérte az azonos tartalmú mutatószámok számítását a tagországokban, és az is természetes, hogy az adatközlések időzítését is standardizálják. Ami viszont új követelmény, hogy az EU egyre szélesebb körben törekszik egységesíteni az adat-előállítás menetét (a mintavétel módját, nagyságát, a pótlás és teljeskörűsítés módszerét), egyre kevesebb helyet hagyva e téren a nemzeti statisztikai szolgálatok egyedi gyakorlatának. Bár elvben a döntéseket demokratikus úton, testületileg hozzák, így az egyes tagországok szakértői előtt nyitva áll a lehetőség a közös módszertan alakítására, aligha kétséges, hogy azok a tagországok, amelyek e téren nagyobb tapasztalattal rendelkeznek, amelyek mögött erősebb politikai-gazdasági háttér van, jobban tudják érdekeiket érvényesíteni. Ennek eredményeként mára azt lehet mondani, hogy a KSH (akárcsak más kis országok nemzeti hivatalai is) jószerével csak utánamegy az EU követelményeinek.

A statisztikusok ezt időnként úgy élik meg, hogy a statisztikai munka a kreatív metodikai fejlesztés helyett egyre inkább az EU-jogszabályok által determinált adat-tömegtermeléssé vált.

*Ha már itt tartunk, akkor véleményed szerint melyek a gazdaságstatisztika jelenlegi fő problémái, fejlődésének irányai?*

Elsősorban két olyan területet emelnék ki, ahol a gazdaságstatisztika elmarad a ma már lényeges gazdasági jelenségek számszerűsítésében. Az egyik paradox módon éppen az említett globalizáció. A gazdaságstatisztika a nemzetgazdaságra korlátozva írja le a gazdasági kapcsolatokat, a külföld, a nemzetközi fizetési mérleg „csupán” a rendszer lezárásához szükséges. Más szóval, a gazdaság autonóm döntéshozóit a rezidensek alkotják. Holott a multinacionális nagyvállalatoknál az anyavállalat, és nem a kihelyezett leányvállalat a fő döntéshozó. Ennek megfelelően a leányvállalatok magatartását nem a befogadó ország, hanem a cégközpont és annak piaci kapcsolatai határozzák meg, ahogy ezt a jelenlegi gazdasági válság szembeütően demonstrálja. A másik hiányosság az információk, mint gazdasági érték számbevételének hiánya. Az információ sajátos jószág, a prototípus előállítása gyakran igen drága, az újraelőállítása viszont lényegében költségmentes. Ezért nehéz megfigyelni az egységárát. A gazdaságstatisztikában is megfigyelhető az a kettősség, ami a közgazdaságtudomány egészét jellemzi, hogy egyrészt intenzív munka folyik a részletek finomítása terén, másrészt egyre erősödnek azok a kételyek, hogy maguk az alapelvek nem szorulnak-e alapvető változtatásra.

*Ezen elvi problémák mellett, melyek a fejlesztés fő konkrét feladatai?*

A KGST felbomlása óta nem artikulálódik olyan érdek, amely valami mást preferálna a piacgazdaság leírására alkalmas, a nemzetközi szervezetek (ENSZ, OECD, IMF, EU) által felügyelt gazdaságstatisztikai módszertan helyett. Újítások a metodikában (fogalmak, osztályozások, stb.) a szakértői értekezleteken alakulnak ki, abban teljes az egyetértés, hogy nemzeti szinten ezt kell követni, akár kötelező jelleggel, mint az EU-ban, akár többé-kevésbé önkéntes alapon, mint például az OECD tagországok közötti megállapodások esetében. A feladat zöme a tagországokra az alkalmazás során hárul. Nemcsak amiatt, hogy a felhasználók igénye egyre újabb és újabb adatok iránt jelentkezik, például a közeljövőben a tőke mérése jelent hatalmas kihívást, de eközben a jelenleg rendszeresen előállított adatok módszertana is mintegy 10–15 évenként felülvizsgálatra szorul, aminek következtében a már kész idősorokat is korrigálni kell, akár évtizedekre visszamenően. Ahogy a rendszer összetettebbé válik, úgy lesz egyre nehezebb a felülvizsgálat.

*E feladatok megoldásában mennyit segít a telekommunikáció fejlődése, elsősorban persze az internet?*

Az internet és a számítástechnikai lehetőségek kibővülése olyan változásokat hozott ezen a területen is, hogy azok áttekintéséhez egy másik beszélgetés is kevés volna. Röviden csak annyit jegyzek meg, hogy szerintem az adatokhoz való hozzáférés, azok felhasználása terén az internet talán még látványosabb áttörést hozott, mint azok előállításában, holott az adatgyűjtés, feldolgozás terén is alapvető változásokat eredményezett.

*Beszéljünk most egy kicsit a magyar gazdaságstatisztika néhány kérdéséről! A SNA és az ESA standard rendszerek, ezért úgy gondolhatnánk, hogy a nemzeti sajátosságokat, a számunkra fontos területeket a jóval szabadabb szatellit számlákon keresztül lehet érvényesíteni. Jól látom?*

Nem egészen. A gazdaságstatisztika két nagy ága a nemzeti számlák és az alap- vagy más néven szakstatisztikák. A nemzeti számlák fogalmilag és számszakilag is konzisztens módon mutatják be a fontosabb makrogazdasági jelenségeket. Az alapstatisztikák előnye ezzel szemben, hogy rugalmasabbak, képesek az adott jelenségről releváns részleteket felnagyítani. A szatellit számlák összeállításának célja, hogy egyesítse ezt a két előnyt azáltal, hogy hídtelemek beiktatásával a nemzeti számlák keretébe illessze, illetve ezzel összekapcsolhatóvá tegye az egyes területekről készített részletes statisztikákat, ezzel növelve az adatok elemzési értékét. Bármely funkcionális vagy ágazati területről készíthető szatellit számla. A most készülő új ESA több mint 10, már kidolgozott módszertannal rendelkező szatellit számlát sorol fel. Legismertebbek a turizmus, az egészségügy, a szociális védelem, a környezetvédelem, vagy a mezőgazdasági szatellit számlái.

Az EU-ban a szatellit számlák többsége egyelőre nem tartozik a kötelezően elkészítendő statisztikai feladatok közé, jóllehet ezek igen lényeges szerepet töltenek be. Elegendő arra utalni, hogy például a mezőgazdasági támogatási rendszer milyen fontos szerepet játszik a Közösség költségvetésében, ennek megalapozásához, pedig nélkülözhetetlenek a megbízható és konzisztens mezőgazdasági adatok. Ezek pedig elsősorban a szatellit számlákból nyerhetők. Minthogy a számlák kidolgozása, különösen a kezdeti szakaszban igen sok humán erőforrást köt le, a nemzeti számlákban és a szakstatisztikákban jártas szakemberek szoros együttműködését igényli, ezért Magyarországon, hasonlóan a más kis méretű és kevésbé fejlett tagországokhoz, a szatellit számlák kidolgozása némiképp hátrább sorolódik.

*Mostanában sokat lehet hallani az eszközstatisztika és kiváltképp a vagyonsztatisztika hiányáról. Egyre többen sürgetik a nemzeti vagyonsztatisztikai felmérését. Mi erről a véleményed?*

A gazdaságstatisztika eddig jórészt a folyamatokat jellemző gazdasági adatokkal foglalkozott. Állományi adatokat csak néhány területről gyűjtött, ilyen például a lakásállomány, a készletállomány, vagy a pénzügyi eszközfajták állománya. A többi eszközcsoport értékét ugyanis nem lehet közvetlenül megfigyelni. A műemlékek, muzeális kincsek állományának csak eszmei értéke van, de valódi piaci ára nincs. A felhasználókat az értéktárgyknál jobban érdekli a termelésben lekötött eszközök állománya. A közgazdaságtan szokásos szóhasználatát követve ezt nevezik tőkének. A tőke statisztikai megfigyelését az gátolja, hogy a tulajdonos rendszeresen nem viszi piacra az eszközeit, hanem azokat saját maga használja a termelésben. Az OECD által szervezett munkacsoport (Canberra munkacsoport) most jutott el odáig, hogy részletesen kidolgozta a tőkemérés statisztikai metodikáját. Ennek lényege, hogy a tőkét két szempontból is értékelhetjük: mint vagyontárgyat, és mint a termelési tényezőt. Ez utóbbiból számított tőkeinputot nevezik tőkeszolgáltatnak. A közgazdászok már régebben felismerték, hogy a kétféle értékelés nem azonos, élettartama során az eszköz piaci ára rendszerint másképpen alakul, mint a tőkeszolgáltat. Ugyanakkor a két értékelés nem független egymástól. Jó példa erre, hogy a használt autók ára gyorsab-

ban csökken, mint azok használati értéke. A módszertan képletek sorozatán keresztül vezeti le a kétféle érték közti összefüggést.

Az *állóeszközök vagyoneértéke* eddig is része volt a nemzeti számlák központi blokkjának. A teljes vagyonemérleg összeállítását eddig elsősorban az akadályozta, hogy az eszközeértékelés Magyarországon egyelőre nem terjedt ki bizonyos eszközfajtaakra: így például a földre, vagy az immateriális eszközökre. Egyébként nálunk már a hetvenes években készültek ezekre az eszközfajtaakra is kiterjedő számítások, de ezeket később, az erőforrások szűkössége miatt nem vezették tovább. Új problémaként társult ehhez, hogy miután a vagyoneértékeléskor az értékesítésre vonatkozó feltevésekből következik, hogy milyen hatékonysági profilt követnek az eszközök életpályájuk során, ennek helyességét empirikus felmérésekkel ellenőrizni, esetenként korrigálni kellene. Azt gondolom, hogy miután az eszközök hatékonysági profilja, az ebből számított tőkeszolgálat a termelési függvények elengedhetetlen magyarázó változója, ezért elemzési szempontból fontosabb, hogy a hatékonysági profil legyen jó, mint a vagyoneértéket meghatározó értékesítési profil.

Ami a *nemzeti vagyone* ill. maga a fogalom nem egyértelmű, és a statisztika nem is használja. Beszélhetünk kormányzati vagyone, az egyes szektorok vagyone, az ország rezidensei vagyoneának összegét (pontosabban egyenlegét, hiszen az eszközök értékét csökkenteni kell a kötelezettségek értékével) nevezhetjük a közfeladás értelmében (nettó) nemzeti vagyonne. Lépnie kellene a fogalom tisztázása ügyében, hiszen ennek hiánya erősíti a vele kapcsolatos jóhiszemű és sanda félreértéseket. Ugyanakkor látni kell, hogy az eszközeértékelés említett nehézségei erősen megnehezítik valamennyire is megbízható vagyonestatisztika készítését.

*Érdekes, és gyakran – egyebek közt a kifehéritési program kapcsán – felmerülő kérdés a fekete gazdaság mérése. Erről mi a véleményed?*

A kormányzati döntéshozók gyakran a statisztikai szolgálattól várják, hogy az becslést adjon a feketegazdaság terjedelméről, illetve arról, hogy milyen előrehaladás történt annak kifehéritésében. A statisztika erre nem igazán alkalmas. A statisztika a megfigyelhetőség szempontjából a jelenségeket két főcsoportba sorolja: vannak olyan jelenségek, amelyek megfigyelhetők a statisztika szokásos módszereivel (közvetlen adatfelvétellel, vagy államigazgatási adatok átvételével). A másik csoportba tartoznak azok az úgynevezett informális gazdasági jelenségek, amelyeket közvetlenül nem tudunk megfigyelni. Ennek több oka lehet, nemcsak az, hogy az adatszolgáltató szándékosan azért titkolja el az adatot, mert fél annak államigazgatási szankcionálásától. Informális jelenség a saját fogyasztásra szánt mezőgazdasági kis-termelés, de az is, ha például a nagyvállalat azért nem, vagy szándékosan torzítva tölti ki a statisztikai kérdőívet, mert például a kért árinformációt szigorúan őrzött üzleti titoknak tartja. A statisztika feladata, hogy számba vegyen minden értékalkotó tevékenységet, akár legálisan, akár illegálisan, vagy rejtve végzik. Az EU-ban külön követelmény, hogy minél jobb legyen a termelés és a felhasználás lefedettsége elsősorban azért, mert a nemzeti jövedelem (GNI) alapján számolják a tagországok közösségi hozzájárulásának jelentős részét. De az adatszerzés során nem különül el, hogy például a lakását a tulajdonos maga építette, felújította (ez a fehér gazdaságba tartozó informális tevékenység), vagy mással végeztette a munkát, de számlaadás mellőzésével (ez a rejtett gazdaság).

Természetesen a statisztika törekszik arra, hogy a becslések kiterjedjenek a rejtett gazdaságba tartozó értékalkotó jelenségekre is, de az nem feladata, hogy külön mérje a rejtett gazdaság méretét és ennek változását. Másfelől úgy is mondhatjuk, hogy bár a statisztika nem képes arra, hogy hagyományos eszközeivel felmérje az informális gazdaságot, viszont az uniós előírások miatt rákényszerül, hogy különböző puhább becslési eljárásokkal megbecsülje annak méretét és változását.

*Azt hiszem, nem értek egészen egyet ezzel, a statisztika kikapcsolását célzó nézettel a rejtett gazdaság mérését illetően, és úgy gondolom, egy statisztikus számára igazi kihívást és valódi kreatív feladatot jelenthet ennek a szektornak a becslése. Természetesen elfogadom, hogy a megfigyelési, mérési pontatlanságok olyan mértékűek lehetnek, ami messze meghaladhatja a kemény statisztikai adatok megengedhető hibahatárát, azonban azt hiszem, ez nem lehet ok arra, hogy ne kíséreljék meg újra és újra a rejtett gazdaság teljesítményének megközelítését. De térjünk át egy másik kritikus pontra, az államháztartási statisztikára! A mostani pénzügyi-gazdasági válság ad-e lökést ennek a területnek a fejlesztéséhez?*

Magyarországon kellően részletes és megbízható adatforrásokból készülnek a kormányzati szektorra vonatkozó nemzeti számla adatok. Az EU ezeket igényli mind az úgynevezett túlzott hiány eljáráshoz, mind azért, mert ezekből kell előrejelzéseket készíteni a konvergenciaprogramhoz. Az államháztartási adatok felhasználóit két körülmény zavarja. Egyrészt az, hogy az államháztartási törvény által meghatározott módszertan szerint készült költségvetés és zárszámadás több tekintetben is eltérő módszert követ, mint az EU által előírt, a nemzeti számlákra épülő módszertan, és nem könnyű az átjárás a kétféle metodika között. Az, hogy a nemzeti költségvetés szemléletét hogyan kellene korszerűsíteni, az elsősorban attól függ, hogy milyen információk alapján akarnak a politikai döntéshozók tájékozódni. A másik probléma, hogy a nemzeti számlák metodikája közel sem ideális eszköz a lényegénél fogva nem piactudományi jellegű költségvetés bemutatására. Nem arról van szó, hogy a statisztika nem kellően pontos adatokat közölne a kormányzati szektor működéséről, hanem inkább arról, hogy nehéz a számításokhoz alkalmazott módszertant átláthatóvá tenni az adatok felhasználói számára.

A jelenlegi pénzügyi válság elsősorban nem az államháztartás, hanem a pénzügyi szervezetekről szóló információk problémáit hozta felszínre. Ez sem statisztikai, inkább számviteli és beszámoltatási kérdés.

*Végül térjünk vissza az oktatás kérdéséhez! A rendszerváltás körül – részben a változó és elbizonytalanodó gazdaságstatisztika miatt – egyre kisebb helyet kapott az egyetemi oktatásban a gazdaságstatisztika. Csak az utóbbi 10 évben történt lényegi változás ezen a téren, amikor részben a te közreműködéseddel, új alapokon, új felfogásban újraindult a tantárgy oktatása. Hogy látod az oktatás helyzetét, mit javasolsz azoknak, akik most, illetve a közeljövőben ezt a diszciplínát oktatják?*

A gazdaságstatisztikai adatokban való tájékozódási képesség a közgazdászok számára nélkülözhetetlen ismeret. Azt is figyelembe kell venni, hogy ahogy rohamosan bővül a statisztikai adatok köre, lehetetlen mindezt tételesen nyomon követni az oktatásban, különösen azért, mert az egyetemnek hosszabb távon érvényes ismereteket kell átadnia.

Úgy gondolom, a gazdaságstatisztikát jellegének megfelelően kell oktatni. Mivel a gazdaságstatisztika alkalmazott határ-tudományterület, ezért a fejlődését alapvetően a közgazdaság-elmélet, a statisztikai módszertan, a gazdaságpolitika, az informatika fejlődése befolyásolja. Bár a gazdaságstatisztika gyakran hangsúlyozza a gazdaságelméletektől való függetlenségét, mégis tartalmilag a gazdaságelméletre támaszkodik az olyan statisztikai fogalmak, mint termelés, fogyasztás, jövedelem, infláció, sőt bizonyos értelemben az ökonometriai modellezés alapjait is a gazdaságstatisztika teremti meg. Ezért fontosnak találom, hogy a gazdaságstatisztika alapjait a gazdaságelmélettel együtt, abból levezetve mutassuk be. A kétszintű oktatás első szintjén tehát mindenképpen egy elméletcentrikus, „közgazdaság-statisztika” oktatást látnék jónak, amelyik természetesen bemutatná a számszerűsítés alapelveit is, és azt tartaná szem előtt, hogy a hallgatók nem adatgyűjtőként vagy feldolgozóként, hanem közgazdászként és felhasználóként viszonyulnak a gazdaságstatisztikához. Fontos lenne a metaadatok használatának ismerete is. Talán, ha az első megközelítésben ilyen szemléletű oktatást kapnának a hallgatók, jobban „összeállna” számukra az anyag, nem vesznének el a részletekben.

Mesterfokon kellene lehetőséget teremteni arra, hogy mélyebb, részletesebb szinten tárgyalják a szakiránytól függően egyes szakterületek statisztikáit, a szatellit számlák összeállításának problémáit, beleértve az adatforrásokat, amelyek egyben betekintést adnak az adott szakterület intézményi működésébe is. Például abba, hogy hol, milyen célra gyűjtenek az államigazgatásban adatokat az egészségügyben, szociális ellátásban, környezetvédelemben.

Ez a kétszintűség biztosíthatná azt, hogy a gazdaságstatisztika szerves részévé váljon a közgazdasági elméleti képzésnek, a hallgatók megfelelő elméleti alapot kapjanak a felső ágak szakstatisztikájához, és a konkrét mutatószámrendszert már csak a választott szakterület vonatkozásában kellene megismerniük, ott is a szakterület speciális működési kérdéseibe beágyazva.

*...és mentesítené a hallgatókat az olyan sokkhatásoktól, amilyenek téged is értek, amikor először találkoztál a gazdaságstatisztikával. Köszönöm a beszélgetést!*

**AZ INTERJÚT KÉSZÍTETTE HUNYADI LÁSZLÓ**